

STATKRAFT ENERGI AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO

Vår dato: 08.04.2025

Vår ref.: 201304938-12 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVE vedtar vilkårsrevisjon og fastsetter frist for innsending av felles søknad for fortsatt reguleringer og overføringer, Mågeli- og Tyssovassdragene, Ullensvang kommune

Konklusjon

NVE ber Statkraft Energi AS (heretter Statkraft) om å oppdatere søknaden fra 2013 og sende inn en felles konsesjonssøknad for fortsatt tillatelse til reguleringer og overføringer innenfor Mågeli- og Tyssovassdragene.

For å sikre en helhetlig vassdragsforvaltning, vedtar NVE at det samtidig skal gjennomføres en vilkårsrevisjon i medhold av vassdragsreguleringsloven.

Revisjonssaken gjelder vilkårene for følgende konsesjon:

- Kgl.res. av 9. juli 1971: Statsregulering i Tyssovassdraget - Øvre Tyssevatn, Øvre og Nedre Håvardsvatn
- Kgl.res. av 25. juni 1982: Statsreg. av Tyssovassdraget - Ytterligere senking av Ringedalsvatn

Frist for utkast av konsesjonssøknad og revisjonsdokument til NVE er 30. juni 2026.

Dersom Statkraft skal søke om opprustings og utvidelsesprosjekter i de samme vassdragene bes det om at søknad for disse også sendes inn til samme tid, slik at revisjonsdokumenter og konsesjonssøknader kan behandles parallelt og sendes på høring samtidig.

Bakgrunn

Ved kgl.res. av 10. mai 1906 fikk Aktieselskabet Tyssefaldene (heretter AS Tyssefaldene) konsesjon for erverv av fallrettigheter i nedre del av Tyssovassdraget. I 1924 ble vilkårene for selskapet konsesjon supplert med nye vilkår, blant annet om at hjemfall til staten ville skje 3. oktober 1984.

Den 4. mars 1964 ble det inngått en avtale om foregrepet hjemfall mellom AS Tyssefaldene og Staten ved NVE. Reguleringsanleggene inngikk ikke i denne avtalen, men blant det avtalen sa, var at dersom AS Tyssefaldene ikke selv ønsket å bygge anlegg i reguleringsområdet kunne staten gjøre det. Denne muligheten benyttet staten seg av, blant annet ved byggingen av Oksla kraftverk. Dette er grunnen til at det i dag finnes statsreguleringer i systemet som er tidsubegrensede og som Statkraft er konsesjonær for i dag.

I Kgl.res. av 6. mars 1964 fikk AS Tyssefaldene en tidsbegrenset konsesjon til regulering av vassdraget. Denne erstattet konsesjonen fra 1924. I konsesjonens vilkår nr. 1 var hjemfallet til staten ved konsesjonstidens utløp omtalt. Dette ville skje 31. desember 2006.

Gjennom de midlertidige tillatelsene Energidepartementet gav Statkraft den 28. februar 2008 (vår referanse: 200801236) og 6. desember 2010 (vår referanse: 201003766), har Statkraft kunnet fortsette reguleringen av en rekke tidsbegrensede konsesjoner¹. I vedtakene til departementet ble det forutsatt at Statkraft så snart som mulig skulle sende inn felles søknad om ny konsesjon for alle reguleringene.

I 2013 sendte Statkraft inn et utkast på søknad til NVE for kvalitetssikring. I utkastet ønsket Statkraft å få en samlet tidsubegrenset tillatelse til regulering og overføring innenfor vassdragene Mågeli og Tysso. I denne perioden prioriterte NVE ny vannkraft og arbeidet med søknaden ble ikke prioritert.

Den 9. mai 2016 varslet NVE Statkraft om at vi på eget initiativ vurderte å igangsette en prosess med vilkårsrevisjon i Mågeli- og Tyssovassdragene (dok # 6). Dette for å samordne revideringen av konsesjonsvilkårene med søknaden om fornyelse av regulerings-konsesjonene, og dermed få en helhetlig forvaltning av vassdragene. Statkraft kommenterte på varslet, og var ikke negative til vilkårsrevisjonen.

På bakgrunn av henvendelse fra ordføreren i Ullensvang kommune, gav NVE kommunen den 29. juni 2021 en orientering om hvorfor NVE ikke hadde prioriterte videre prosess for disse vassdragene enda. NVE viste blant annet til begrensede ressurser og vårt behov for å prioritere vassdrag som har miljømål med tidsfrist i gjeldende regionale vannforvaltningsplaner.

Revisjonens formål

Ved en revisjon av konsesjonsvilkår ser NVE det som hensiktsmessig at det blir foretatt en samlet gjennomgang og behandling av konsesjonene over.

Vi viser til at hovedformålet med en revisjon er å bedre miljø- og naturforholdene ved å avbøte ulemper og negative virkninger ved utbyggingen. Bestemmelser i konsesjonen om høyeste og laveste regulerte vannstand (HRV og LRV) samt overføringer, kommer ikke inn under hva som kan revideres. Revisjonen åpner imidlertid for å vurdere blant annet endring i manøvreringspraksis, slipp av minstevannføring og biotopjusterende tiltak.

¹ Se konsesjonene listet opp på i tabellen Vedlegg 1 på side 6.

NVE vil i sin behandling følge [OEDs retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner](#) av 25. februar 2012.

NVEs initiativ til vilkårsrevisjon

NVE sendte den 9. mai 2016 et brev til Statkraft hvor vi varslet at vi vurderte å vedta vilkårsrevisjon for de tidsubegrensede reguleringene i Mågeli- og Tyssovassdraget (dok # 6). Disse ligger blandet inn i samme system som de konsesjonene som tidligere tilhørte AS Tyssefaldene. Dels er statsreguleringene også tilleggsreguleringer i magasiner der den første delen av reguleringen ble gjennomført av AS Tyssefaldene, slik som for Ringedalsvatn og Nedre Håvardsvatn.

I varselet viste NVE til Miljødirektoratet og NVEs rapport [49/2013](#) hvor Tyssovassdraget var gitt høyest prioritet for vilkårsrevisjon. Aktuelle tiltak som listes opp i rapporten for å få på plass miljøforbedringer er minstevannføring nedstrøms Øvre Tyssevatn og magasinrestriksjoner i Langvatn, Øvre Tyssevatn og Nibbehølen.

For å ha et best mulig grunnlag for eventuelt å vurdere endringer i reguleringene og prioritere hvor miljønytteten var størst, mente NVE det ville være hensiktsmessig og ressursbesparende å gjennomføre revisjon av vilkårene for statsreguleringene samtidig med fornyelsen av de utløpte konsesjonene.

NVE viste videre til at normalt kommer det inn krav om vilkårsrevisjoner i vassdrag fra representanter for allmenne interesser. Noen slike krav forelå ikke her, men NVE mente slike krav kunne komme inn i løpet av høringsperioden.

Kommentarer fra konsesjonær

Statkraft kom med sine betraktninger til NVEs varsel den 30. september 2016 (dok #9). Statkraft var ikke negativ til at NVE åpnet en vilkårsrevisjon. Ved en slik samordning som NVE skisserte, påpekte Statkraft «(...) at man må respektere de begrensninger det medfører (i tid og rom), og at det for statsreguleringenes vedkommende er tale om revisjon, ikke utløp.» Videre viste de til at malene for utformingen av dokumentene var forskjellige, og de ønsket derfor nærmere innspill fra NVE om hvordan de hensiktsmessig skulle utformes.

NVEs vurdering og konklusjon

Det er NVEs syn at det ved en vilkårsrevisjon skal legges vekt på miljøforbedrende tiltak. I den foreliggende saken er det ikke fremmet krav fra allmenne interesser. Vassdragene er heller ikke prioritert med miljømål i godkjent vannforvaltningsplan for Vestland. Derfor mener NVE at Statkraft bør ta utgangspunkt i de foreslåtte tiltakene i 49/2013-rapporten og de tiltak som er listet opp i [Vann-Nett](#) for de enkelte vannforekomstene i reguleringsområdet, når miljøforbedrende tiltak skal vurderes/kommenteres på i revisjonsdokumentet.

NVE vedtar at det skal gjennomføres en vilkårsrevisjon etter vassdragsreguleringsloven § 8 med grunnlag i vurderingene over. Revisjonssaken gjelder vilkårene for følgende konsesjoner:

- Kgl.res. av 9. juli 1971: Statsregulering i Tyssovassdraget - Øvre Tyssevatn, Øvre og Nedre Håvardsvatn
- Kgl.res. av 25. juni 1982: Statsreg. av Tyssovassdraget - Ytterligere senking av Ringedalsvatn

Frist for utkast av revisjonsdokument: 30. juni 2026.

NVE vil raskt initiere et oppstartsmøte mellom kommunen, Statkraft og NVE hvor den videre prosessen, samt kommunens eventuelle ønske om å fremme krav, vil være tema.

NVE legger til grunn at Statkraft har en god dialog med kommunen under utarbeidelsen av revisjonsdokumentet for å få innarbeidet kommunens synspunkter tidlig i prosessen. Dette hindrer imidlertid ikke kommunen fra å stille nye eller justere krav som en del av høringen av revisjonsdokumentet.

NVE minner om at når det gjelder krav knyttet til økonomiske vilkår (konsesjonsavgifter, konsesjonskraft og næringsfond) og privatrettslige forhold, omfattes disse normalt ikke av en vilkårsrevisjon.

Videre saksgang

NVE ber Statkraft om å oppdatere søknaden fra 2013 og sende inn en felles konsesjonssøknad for fortsatt tillatelse til reguleringer og overføringer innenfor Mågeli- og Tyssovassdragene. NVE viser her til vår digitale veileder for [Konsesjonssøknad vannkraftanlegg](#).

Dersom Statkraft skal søke om opprustings og utvidelsesprosjekter i samme vassdrag bes det om at søknad for disse sendes inn til samme tid, slik at revisjonsdokumenter og konsesjonssøknader kan behandles parallelt og sendes på høring samtidig.

NVE ber om at Statkraft utarbeider et revisjonsdokument i tråd med mal for revisjonsdokument og OEDs «Retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragskonsesjoner». Mal og retningslinjer finnes på vår nettside: www.nve.no/revisjon.

Som det framgår av dette dokumentet, er dette et sammensatt reguleringsområde. Som det framgår av dette dokumentet, er dette et sammensatt reguleringsområde. Hvordan man legger forholdene til rette for gode dokumenter og dermed en god medvirkningsprosess for de berørte interessene er derfor et viktig forhold. NVE mener at dette kan være et annet forhold som kan drøftes på åpningsmøtet med konsesjonær og kommunen.

Tysso I kraftverk er registrert som KINK-objekter (Kulturminner i norsk kraftproduksjon), og i dokumentet skal det gis en beskrivelse av nåværende tilstand på anlegget og videre planer for vedlikehold og bruk.

NVE ber om at kotehøyder for reguleringer oppgis i henhold til Kartverkets nyeste høydesystem (NN2000). Om nødvendig bør disse kotehøydene oppmåles på nytt. Som et minimum skal fastboltene måles inn og de øvrige høydene konverteres med bakgrunn i dette.

På grunn av denne sakens kompleksitet gir NVE noe lenger tid til utarbeidelsen av dokumentet enn hva som er vanlig; konsesjonssøknaden(e) og revisjonsdokumentet skal sendes til NVE for kvalitetskontroll før det kan endelig godkjennes og sendes på høring. Vi ber om at det lages et utkast til disse dokumentene innen **30. juni 2026**.

Ta gjerne kontakt med vår saksbehandler for å avklare innholdet i dokumentet. NVE vil sende konsesjonssøknaden(e) og revisjonsdokumentet til berørte parter for uttalelse. Dokumentene legges ut til offentlig ettersyn lokalt og på internett, og kunngjøres i lokalpressen. Det vil etter høringen bli foretatt en befaring i området, eventuelt også avholdt folkemøte og/eller møte med kommunen. NVE skal etter dette gi sin innstilling til Energidepartementet.

Mulighet til å klage

Vedtaket om å åpne vilkårsrevisjon er et enkeltvedtak som kan påklages. Se informasjon om retten til å klage på siste side.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Håkon Berg Sundet
fagleder

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

STATKRAFT ENERGI AS

Kopimottakerliste:

ULLENSVANG KOMMUNE

Vedlegg 1: Liste over konsesjoner som tilhørte AS Tyssefaldene, som nå er hjemfalt til staten. (Med eventuelle senere tilleggsreguleringer og planendringer).

Kgl.res. av	Konsesjon	Hjemfalt
7. august 1987	Overføring av Mostjørn til Øvre Bersåvatn	31. desember 2010
25. mai 1987	Ny reguleringstillatelse Vendevatn	31. desember 2010
21. mai 1948	Reg. av Store Vendevatn og overføring til Øvre Bersåvatn	(inngår i 25. mai 1987)
6. mars 1964	Regulering av Tyssovassdraget (unntatt Vendevatn)	31. desember 2010
17. januar 1969	Ytterl. regul. av Tyssovassdraget (Langevann - Nibbehøl)	31. desember 2010
1. september 1961	Ytt. reg. av Øvre Bersåvatn i Tyssovassdraget	(inngår i 6. mars 1964)
4. juli 1958	Tilleggsregulering Store Vendevatn - Korrigert reguleringshøyde Øvre Bersåvatn	(inngår i 25. mai 1987)
28. april 1928	Regulering av Øvre Tysse (Langev., Håvardsv., Breiav., Nibbehøl, Ø.Tyssev., Holmev.) + Nedre Bersåv.	(inngår i 6. mars 1964)
3. oktober 1924	Regulering av Tysso - senkning av Øvre Bersåvatn	(inngår i 6. mars 1964)
20. august 1999	Overføring av et mindre felt til Vetlevatn	31. desember 2010
21. desember 2000	3 nye bekkeinntak på tilløpstunnelen til Tysso II, Hordaland	31. desember 2010

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 6. mai 2025. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.